

Baserriaz akordatu diren greziarren pozak eta zalantzak

Atenas hiriburuak biztanleen %3 galdu omen du. Greziako nekazarien kopurua 2010etik %7 handitu dela diote kooperatibek. Milioi eta erdi greziar zalantzan daude baserrira itzuli ala ez. Lurrarekiko eta eguneroko elikadurarekiko harremana arras aldatu da krisiarekin. Baina laborantzara doazenek irautea konplikatu daukate.

GREZIARREN SOLDATEK hondoa jo dute krisiaren ondorioz herrialdea Europako hartzekodun handien mende geratu denetik, batek irabazien %20 galdu du, besteak %30, edo %50. Erretiroak %20an murriztu dira. Osasun zerbitzuetan mozketa izugarriak. Langabezia tasak kontrolik gabe. 40.000 herriar gehiago aterperik gabe. Laguntzazko milioi bat otordu zerbitzatzen dira egunero kaleetan.

Aurreko hamarkadan Argentinan eta beste askotan ikusitako irudiak errepikatzen dira Grezian, Europaren sehaskan, herio larrian jendeak karrikan bere haserrea erakustez gain bizirauteko kementa antolatzen duela erakusten dutenak. Hamaika kronikatan zabaldu dira gurean hango ekonomia paraleloaren istorioak, diru lokalak direla, trukeak, auzolanak, lantokien okupazioak edo hirietako baratzeak.

Estatuak zerbitzu asko gogor kimatu dituenaz, jende askoren osasuna bermatzeko ez dago mediku eta erizain boluntarioen bidea besterik. Arazo ekonomikoek gorputzak eta buruak hondatu dituzte, elikadura txarragotu, kalte psikologikoak eragin... Suizidioak ugaritu dira, tarteka telebistak erakusten dituen kasu deigarrienetatik askoz harago. Krisiaren uhinak familia guztietara iritsi ahala, boluntarioz

osatutako osasun zerbitzuetara etorkinak baino askoz gehiago greziar jatorrak datoz.

Aipatzen den beste joera karrikatik baserrirako itzulera berriarena da. Gaia Roxanne Mitrallasek jorratu du Confederation Paysanne sindikatu frantziarrak plazaratzen duen *Campagnes Solidaires* aldizkariaren maiztzeiko zenbakian; Euskal Herrian ELBren *Laborari* astekari beti interesgarriak ezagutarazi du: *Avec la crise, les Grecs retournent à la terre*.

XXI. mendeko krisitzarrak hondamendira eramanez dituzte milaka familia, negozio txikiren bat edo enplegua zeukan asko esku hutsik da gaur, eta oraindik dena galdu ez duena ohartu da dendaz denda ibiltzea, atzerriara bidaiatzea, baita autoz mugitzea bera ere baino lehenagokoak badirela: eguneroko otorduk.

Kaletar askok dirurik ez jakia erosteko eta baserritarrek jeneroa saldu ezin, uzta oso ona izatea bera zigor. Urte hasiera honetan Pieria hiriko elkarte batean hasi ziren zuzeneko salmenta Internet bidez mugiarazten. Patatak 0,25 eurotan jarrita, aurretik 0,10 eskuratu ezin zuen laboraria ondo eta supermerkatuan 0,70 eskatzen zioten kaletar pobretua ere bai.

Mitrallasek dioenez, “mugimendua beste produktuetara zabaldu

Patras Democracy blogeko argazkia topatu dugu Interneteko bilatzailean grekeraz ipinita “patata iraultza”: Patras hiriko biztanleak baserritarrek trailerrez ekarritako lursagarriak ari dira erosten. Bitartekaririk gabe, bestela saldu ezin edo kasik harrika botatzeko prezioan eman behar dituzten nekazariak jornal duin bat eskuratzen dute; kaletarrek, berriz, komertzioan daukatena baino askoz merkeago eskuratzen. Gerra, krisi eta ezintasun garaietako janaria da beti patata xumea. Hondamendi ekonomikoaren erdian, trukea eta zuzeneko salmenta alternatiboak ugaritu dira. Estatuak eskaini ezin dituen zerbitzu asko bolondresek eman behar dituzte. Argazkilariak kameraren azpialdean erakusten du gaiarekin lotutako panfleto bat, zeinaren tituluko lehen hitza grekeraz irakurtzen baita: *Autoorganose*.

da: lekaleak, fruituak, olioak, ardoa, gazta, okela eta baita arraina ere. Gero eta gehiago inplikatu dituzte udalak, eta elkarteekiko elkarlan hau hiri handietara ari da iristen. Supermerkatu handien sareari alternatiba ari zaio antolatzen”.

Baina herritarren lurrarekiko interes berria jakia eskuratu beharretik harantzago doa. Hirietan ugaritu dira baratzeak, bai partikularrak eta bai auzolanean landuak. Gerra eta krisi handietako joera da hori ere. Gobernuak sustatu izan dute, Britainia Handiko eta AEBetako gobernuak 1940tik antolatutako *Victory Garden* eta *Digg for Victory* mugimenduak bezala.

Grezian ere, antza, gobernuak eta udalek erraztasunak eskaintzen dizkiete lurra landu nahi dutenei, baina jendeak batik bat familia arteko sareetan oinarritzen dira.

Itzuleraren zalantzak

Grezian lurrera itzultzeko mugimendua nola gertatzen den ulertzeko gako batzuk Nicholas Bellek eman ditu *Le Monde Diplomatique*ko blogean: *Dans la Grèce rurale, la révolution des jardins*. Nekazarien giroa ondo ezagutzen dutenak elkarriketatu ditu, berriketan hango Parneستي herri txikian Panagiotis eta Sonia Sainatoudisek sortutako hazien sareak burutu duen bilera-

ren aitzakian aste pare baterako joanik.

Greziako lurra aski ondo banatuak ei daude hein batean 1453tik 1828era arte Turkiaren mende egon izanaren ondorioz. Sultan otomandarrak bereak zituen lurra oro, baserritar guztiak maizter ziren, sultanak ez zuen maite lurjabe handien konkurrentziarik. Horrexegatik dago basoen %95 ere Estatuaren eskuetan gaur arte.

1922an Turkia eta Grezia berriek etnia bateko eta besteko herritar ordura arte nahasiak bereizi zituztenean, milioi eta erdi greziar heldu ziren herrialdera, honek eraginez lurraren erreforma. Laster helduko zen gerra eta 1940tik 1949a hondamendia: inbaditzaile naziek mendial-

deetan 2.000 biztanle baino gehiagoko herri guztiak suntsitu zittuzten, horrekin batera askapen gerra, eta 1945tik 1949ra gerra zibila.

Baina hirira jaitsi berriak izaki, Greziako kaletar guztiak dauzkate senitartekoak sorterrian. Nork berera jotzen du festa eta bestelako ospakizunetan. Atzerrira urrundutakoek ere atxikitzen dute lotura. Azken urteotan lurrera itzuli diren 50.000 jendeek sare horren babesean egin dute.

Dimitris Goussiosek geografia irakasten du Thesariako unibertsitatean. Kazetariari aipatu dio Ellinopyrgos herrixkakoa. Ehun lagun bizi dira bertan, gehienak zaharrak. Baina Australian, Alemanian, Estatu Batuetan eta Atenasen daukan

diasporak 2.500 *ellinopyrgostar* biltzen ditu 6 elkartetan. Bertan erroak dituzten gazte batzuk baitzeuden etxaldeetan instalatzeko gogoz, Goussiosen departamenduak lagunduta Internet eta satellite bidez egin dute biltzarra. Nekazari berriek beren produktuak saltzeko beharko duten sarea hortixe antolatuko da.

Zertarako joan baserrira? Nicholas Belli kontatu dio batek: “Ez nator diru bila. Atenasen lanean arituta 400 edo 500 euro irabaziko ditut, esklabo bainintz. Hemen berdin irabaztera iristen banaiz, gainera askatasuna aurkitu dut”.

Goussios irakasleak dioenez, hiru hamarkadatan hiperkontsumismoan bizi izan ondoren, asko hasi dira balorea aitortzen pobrego zirenean zeukaten elkarlanari. “Solidaritatea, elkarrekikotasuna, ematea, guzti hori ari gara berrikusten. Grezian oraindik geratzen ziren jendearen memorian, ez da Frantzia bezala, han XIX. mendean hustu baitziren baserriak”.

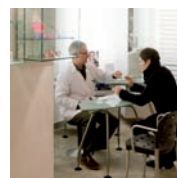
Baina soroan sartzea bat da eta hartatik biziz irautea bestea. Roxanne Mitrallas egon da Via Campesinako nekazari greziarrekin eta hauek kezkatuta daude ikusiz hasiberrietako askok porrot egin deza keela.

Nork heziko ditu nekazari berriak eta zertarako? Nola hornitu hiri handiak, antolatu laborarien elkarlana, kontsumitzaileekiko harremana? Horretan asmatzen ez bada, milaka baserritar berri aurkituko dira aurreko beste asko aurkitu diren atakan hesituta. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

